

Autoreferat

1. Imię i nazwisko

Katarzyna Chlewicka

2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe lub artystyczne – z podaniem podmiotu nadającego stopień, roku ich uzyskania oraz tytułu rozprawy doktorskiej.

2005 Doktor nauk humanistycznych w zakresie literaturoznawstwa

Wydział Filologiczny Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, tytuł pracy doktorskiej: „'Uns ist die Kunst nur schöner Zeitvertreib.' Leben und Schaffen Susanne von Bandemers (1751-1828)“, promotor: prof. dr hab. Horst Hartmann, recenzenci: prof. dr hab. Elżbieta Dzikowska, prof. dr hab. Janusz Golec.

1997 Magister filologii germańskiej

Wydział Filologiczny Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, tytuł pracy magisterskiej: „Die Revolution in dem Roman 'Die Familie Seldorf' von Therese Huber“, promotor: prof. dr hab. Karol Sauerland

3. Informacja o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych lub artystycznych

od 2009 adiunkt w Katedrze Literatury, Kultury i Mediów Niemieckiego Obszaru Językowego (do roku 2019 Katedra Filologii Germańskiej) Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu

2012–2015 adiunkt na Wydziale Nauk Społecznych i Filologicznych Kujawsko-Pomorskiej Szkoły Wyższej w Bydgoszczy

2007–2011 kierownik Niestacjonarnego Studium Filologii Germańskiej Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu

1998–2009 asystent w Katedrze Filologii Germańskiej Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu

4. Omówienie osiągnięć, o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.).

Głównym osiągnięciem będącym podstawą tego wniosku jest monografia *Presse als Medium des Kulturtransfers. Das Journal "Thornische Nachrichten von gelehrten Sachen" (1762-1766) im preußisch-polnischen Kulturraum* (Czasopismo „Thornische Nachrichten von gelehrten Sachen” (1762-1766) w prusko-polskiej przestrzeni kulturowej) wydana w roku 2024 w wydawnictwie Brill. Jest to pierwsza monografia naukowa dotycząca czasopisma krytycznoliterackiego *Thornische Nachrichten von gelehrten Sachen* ukazującego się w języku niemieckim w Toruniu w latach 1762-1766 w oficynie drukarskiej Marka Bergmanna.

Mimo stosunkowo późnej (jak na europejski rynek prasy wczesnonowożytnej) daty powstania (1762) *Thornische Nachrichten von gelehrten Sachen* miały charakter pionierski – jako pierwsze czasopismo recenzyjne nie tylko w Toruniu i w polskiej prowincji Prusy Królewskie, ale także na całym obszarze Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Kolejną istotną cechą i wartością *Thornische Nachrichten von gelehrten Sachen* było ich ukształtowanie przez kilka obszarów kulturowych. Chcąc stworzyć nowoczesne czasopismo krytyczne, jej toruńscy – w większości niemieckojęzyczni i wykształceni na niemieckich uniwersytetach – redaktorzy wzięli za wzór polihistoryczne czasopisma recenzyjne wydawane na terenie Niemiec. O charakterze pisma zadecydował jednak przede wszystkim fakt, że ukazywało się ono na terenie Rzeczypospolitej, w prowincji Prusy Królewskie, której mieszkańcy definiowali się zarówno jako Prusacy, jak i poddani Korony Polskiej. Z tego powodu priorytetem programowym periodyku stał się transfer informacji o nowościach wydawniczych z terenu Prus i Polski, przy czym w kręgu zainteresowań redakcji (i czytelników) były publikacje zarówno w języku niemieckim, jak i te w języku polskim oraz łacińskim.

Celem monografii było możliwie jak najszersze, a co za tym idzie wieloaspektowe opracowanie transferu informacji i idei, jaki miał miejsce w *Thornische Nachrichten von gelehrten Sachen*. Praca starała się tym samym oddać sprawiedliwość złożonemu charakterowi przedmiotu badań, uwzględniając perspektywy różnych dziedzin badawczych. Z tego względu poszczególne rozdziały różnią się metodologicznie, kładąc nacisk na kwestie mocno zróżnicowane, obejmujące zagadnienia z zakresu literatury, kultury i historii. Dużą rolę odgrywa również podejście porównawcze. Zredukowanie metod badań do jednej

dziedziny oznaczałoby zawężenie horyzontu i nie pozwoliłoby na wielopłaszczyznowe zbadanie czasopisma.

Praca ma więc charakter interdyscyplinarny, jednak literaturoznawstwo reprezentowane jest w niej z wielu powodów najsilniej. *Thornische Nachrichten von gelehrten Sachen* są czasopismem krytycznoliterackim, przy czym zaznaczyć należy, że zgodnie z kanonem obowiązującym jeszcze w II połowie XVIII wieku, literatura rozumiana jest tam bardzo szeroko i obejmuje zarówno teksty z zakresu literatury pięknej ('belles lettres'), w tym poezję, prozę i dramat, jak i dzieła z wielu innych dziedzin (m.in. teksty publicystyczne, teksty z zakresu nauk historycznych oraz ścisłych). Gatunkiem kluczowym dla periodyku *Thornische Nachrichten von gelehrten Sachen* jest recenzja, czyli gatunek literacki, który w połowie XVIII wieku w Niemczech przeżywa transformację, w Polsce natomiast dopiero zaczyna się rozwijać. Wszelkie wnioski i ustalenia obecne w pracy dokonywane były więc w oparciu o analizę tekstów recenzji. Co więcej, jeden z kluczowych rozdziałów pracy poświęcony jest gatunkom „recenzja literacka” oraz „gelehrtes Journal” („czasopismo uczone” lub „czasopismo recenzyjne”) w ujęciu historycznym (historia gatunku), badawczym (recepja naukowa) oraz analitycznym (w oparciu o treści autoreferencyjne obecne w *Thornische Nachrichten von gelehrten Sachen*).

Monografia wpisuje się w reprezentowany przez wielu współczesnych niemieckich literaturoznawców (Peter-André Alt, Iwan-Michaelangelo D'Aprile, Steffen Martus) nurt badań nad oświeceniem, który zwraca szczególną uwagę na rolę, jaką rozwój prasy odegrał w XVIII wieku m.in. w transferze informacji, kształtowaniu się rynku literackiego, propagowaniu reform i wartości oświeceniowych.

Rozdział pierwszy („Die Presse des Königlichen Preußen an der Grenze zwischen Kommunikationsräumen. Probleme der Erforschung und Rezeption”/Prasa Prus Królewskich na granicy obszarów komunikacji. Problemy badań i recepcji), którego zdaniem jest wprowadzenie w szerszy kontekst historyczno – badawczy, składa się z trzech części. Pierwsza z nich ma charakter komparatystyczny i służy wyeksponowaniu różnic w rozwoju prasy na terenach niemieckich (gdzie dynamiczny rozwój mieszczaństwa w XVIII wieku spowodował zmiany w zakresie funkcjonowania sfery publicznej prowadzące m.in. do ekspansji periodyków) i polskich (na których transfer informacji zdeterminowany był w dużej mierze przez niechęć do zmian kręgi szlachty i arystokracji, co znacznie opóźniło powstanie wydawnictw periodycznych). Rynek prasowy Prus Królewskich sytuował się na styku tych

dwóch przestrzeni komunikacji, czy też obszarów kulturowych, czego przykładem są *Thornische Nachrichten von gelehrten Sachen* oraz szereg innych czasopism i gazet z tego terenu. Część druga rozdziału bada status prasy Prus Królewskich w historiografii prasy polskiej, czyli w najważniejszych opracowaniach dziejów prasy o charakterze syntetycznym. Mimo że gazety i czasopisma tego regionu są bardzo liczną (chodzi o około 25 procent XVIII-wiecznej produkcji prasowej na terenie Rzeczypospolitej, dla wieku XVII ten odsetek jest jeszcze większy), a przy tym niezwykle cenną (choćby ze względu na prekursorski charakter wielu tytułów) grupą wydawnictw prasowych, bywają całkowicie pomijane lub marginalizowane, również w studiach bardzo szeroko zakrojonych. Nierzadko uwzględniane są tylko częściowo lub reprezentowane przez wybrane tytuły. Co ciekawe, takie postawy można zaobserwować zarówno w opracowaniach XIX-wiecznych, jak i tych XX-wiecznych czy też najnowszych. Przyczyną tego stanu rzeczy jest w dużej mierze dotychczasowe dość słabe rozpoznanie badawcze rynku prasowego Prus Królewskich. Na tej kwestii koncentruje się trzecia część rozdziału, gdzie omówiono recepcję prasy Prus Królewskich w odniesieniu do poszczególnych tytułów prasowych (w tym dotychczasowe pozycje poświęcone *Thornische Nachrichten von gelehrten Sachen*) oraz zidentyfikowano dezyderaty badawcze. Spośród około 60 tytułów prasowych wydawanych w tym regionie w XVII i XVIII wieku jedynie trzy doczekały się dotychczas monografii. Jednym z nich jest praca będąca przedmiotem niniejszego opisu, pozostałe to opracowanie czasopisma *Thornische Wöchentliche Nachrichten und Anzeigen* autorstwa Marii Dunajówny z roku 1960 oraz monografia czasopisma *Danziger Erfahrungen* autorstwa Piotra Paluchowskiego z roku 2013.

W tym kontekście analiza *Thornische Nachrichten von gelehrten Sachen* stanowi próbę przeciwdziałania niepełnej czy też ambiwalentnej recepcji prasy Prus Królewskich, a w konsekwencji także stworzenia pewnych przesłanek dla dalszych badań nad prasą tego regionu, która, mimo niezaprzeczalnych związków z kulturą niemiecką (chodzi tu zarówno o język, jak i wzorce gatunkowe czy odniesienia literackie, naukowe i kulturowe), stanowi integralną, a przy tym niezwykle wartościową część historii prasy w Polsce.

W rozdziale drugim („Grundlegendes“/Kwestie podstawowe) zebrano najważniejsze informacje dotyczące *Thornische Nachrichten von gelehrten Sachen* jako wydawnictwa prasowego. Wśród omówionych tutaj kwestii kluczowych znalazły się w niej m.in.: oparta o wzorce niemieckie (*Acta Eruditorum*) polihistoryczna koncepcja czasopisma (obejmująca m.in. historię, literaturę, publicystykę, filozofię, zagadnienia prawnicze, teologiczne oraz nauki ścisłe), różnorodność gatunkowa recenzowanych tekstów (rozprawy, kazania,

przemowy, periodyki, słowniki, tłumaczenia, programy uroczystości, dramaty, kantaty, ody oraz inne formy poetyckie), zasięg terytorialny (oprócz tekstów z terenu Prus i Polski omawiano sporadycznie również nowości wydawnicze autorów niemieckich, francuskich czy holenderskich takich jak np. Martin Christoph Wieland, Jean-Jacques Rousseau, Voltaire czy Justus van Effen), środowisko redaktorów i współpracowników (trzon redakcji stanowili profesorowie i nauczyciele toruńskiego Gimnazjum Akademickiego, funkcję sekretarza redakcji pełnił Johann Gottlieb Willamow), szata graficzna, druk, dystrybucja, zasięg, ceny i nakład (część z tych informacji udało się pozyskać na podstawie ogłoszeń prasowych z innych periodyków, nakład wyliczono powołując się dodatkowo na materiały źródłowe udostępnione przez Marię Dunajównę).

Rozdział trzeci („In Polen und Preussen“. Regionales Bewusstsein und Transfer von Ideen und Informationen im preußisch-polnischen Kulturraum im Spiegel der *Thornischen Nachrichten von gelehrten Sachen*“/„W Polsce i Prusach“. Świadomość regionalna oraz transfer idei i informacji w prusko-polskiej przestrzeni kulturowej) konfrontuje sprecyzowane przez redakcję założenia programowe czasopisma i ich realizację, co w praktyce oznacza szczegółową analizę transferu informacji i idei, jaki miał miejsce w *Thornische Nachrichten von gelehrten Sachen*.

Decydujące znaczenie dla ukonstytuowania się, a w konsekwencji także dla badań nad *Thornische Nachrichten von gelehrten Sachen* była potrzeba stworzenia za pomocą nowego czasopisma wspólnej prusko-polskiej przestrzeni komunikacji. Widać to w głównej (kilkakrotnie bezpośrednio wyartykułowanej przez redakcję) przesłance programowej polegającej na transferze informacji o nowościach wydawniczych z terenu Prus i Polski. W założeniu tym przejawiała się wyjątkowa koncepcja tożsamości XVIII-wiecznych elit intelektualnych Torunia, w której idea wspólnoty obu części Prus, czyli (dawnych) Prus Książęcych i Prus Królewskich (oba te obszary do 1466 roku tworzyły całość) łączyła się z poczuciem przynależności do Korony Polskiej. Analiza recenzji nowości wydawniczych umożliwiła nie tylko zrekonstruowanie obecnej w czasopiśmie koncepcji tożsamości mieszkańców Prus Królewskich, ale również ich konfrontację z ustaleniami w tym zakresie poczynionymi w ostatnich latach przez historyków m.in. Janusza Małką, Hansa Jürgena-Bömelburga czy Karin Friedrich. Dzięki tej analizie możliwe było również uzupełnienie teorii niemieckiego literaturoznawcy Axela E. Waltera dotyczącej różnicowania się tożsamości mieszkańców poszczególnych miast pruskich (Torunia, Gdańsk, Królewek) sformułowanej w oparciu o badania nad innymi XVIII-wiecznymi czasopismami z tego obszaru.

Wspólnotowa (w odniesieniu do obu części Prus) idea tożsamości reprezentowana przez elity toruńskie w *Thornische Nachrichten von gelehrten Sachen* różniła się od koncepcji tożsamości obecnych w prasie gdańskiej XVIII wieku (np. w periodyku *Polnische Bibliothec*, gdzie wg. Waltera manifestowała się tożsamość “zachodniopruska” wykluczająca wschodnie tereny Prus), czy też w prasie królewieckiej forsującej koncept “staropruski” (skoncentrowany na Królewcu, jak w czasopiśmie *Erleutertes Preußen*).

Z analizy statystycznej recenzji oraz z komentarzy redakcyjnych zamieszczanych w *Thornische Nachrichten von gelehrten Sachen* wynika, że redakcji nie udało się założeń programowych zrealizować w pełni, głównie z powodu zbyt małej w jej opinii ilości recenzowanych publikacji z innych (poza Prusami Królewskimi) terenów Rzeczypospolitej (Warszawy, ale też m.in. ze Lwowa, z Krakowa, Poznania). Znaczna przewaga omówień tekstów publikowanych w miastach pruskich (m.in. w Gdańsku, Królewcu, Elblągu, Toruniu) wskazuje na istnienie silnej sieci powiązań naukowych i prywatnych na terenach pruskich oraz na względnie słabsze więzi między środowiskami intelektualnymi Prus Królewskich i reszty obszaru Rzeczypospolitej.

Poszczególne podrozdziały tej części pracy omawiają konkretne grupy recenzji utworzone na podstawie niejednorodnych, wyłonionych podczas analizy kryteriów takich jak proveniencja, autor, przynależność gatunkowa czy instytucja. Osobnych omówień doczekały się więc m.in. recenzje wydawnictw periodycznych (gdańskich, królewieckich, warszawskich, w tym periodyków, które nie zachowały się do dzisiaj), tekstów konkretnych autorów (Gottfrieda Lengnicha, Immanuela Kanta), publikacji o charakterze naukowym, publicystyki, literatury pięknej jak również pojawiające się w czasopiśmie informacje i komentarze dotyczące m.in. działalności Gdańskiego Towarzystwa Przyrodniczego czy też Gimnazjów Akademickich w Gdańsku, Elblągu i Toruniu. Wyjątkiem jest podrozdział dotyczący realizacji założeń programowych i tożsamości mieszkańców Prus Królewskich, w którym znalazły się zróżnicowane gatunkowo teksty różnych autorów (m.in. Stefana Łuskiny, Józefa Aleksandra Jabłonowskiego, Sebastiana Friedricha Trescho, Friedricha Johanna Bucka) oraz podrozdział zbierający recenzje publikacji na temat elekcji i koronacji Stanisława Augusta Poniatowskiego, które ze względu na dużą liczbę, różnorodność i bardzo zróżnicowane pochodzenie zostały ujęte w osobnej kategorii. Osobno omówiono też recenzje publikacji starszych (z XVI i XVII wieku), głównie polskich, których obecność (stojąca w sprzeczności z jednym z głównych założeń gatunkowych czasopisma recenzyjnego, jakim była aktualność

omawianych tekstów) redakcja tłumaczyła chęcią wyeksponowania słabo dotychczas znanych polskich osiągnięć naukowych.

Trudno tu omówić treść poszczególnych podrozdziałów. Warto jednak podkreślić, że analiza recenzji publikowanych w *Thornische Nachrichten von gelehrten Sachen* umożliwia wgląd we współczesne debaty z bardzo różnych dziedzin nauki i estetyki dotyczące na przykład kwestii krytyki źródeł historycznych, autonomii prawnej Prus Królewskich, potrzeby edycji pism staropolskich, jakości przekładów poetów antycznych czy też statusu powieści jako względnie nowego gatunku literackiego. Z analizy periodyku wynika ponadto, że mimo trudności z pozyskiwaniem polskich nowości wydawniczych redaktorzy *Thornische Nachrichten von gelehrten Sachen* starali się eksponować i komentować dyskurs oświeceniowy w Polsce (który w latach sześćdziesiątych XVIII wieku przeżywa rozkwit) we wszystkich jego aspektach. Czy to jako główny punkt odniesienia, czy jedynie przedmiot uzupełniającego komentarza, ich recenzje zawierały m.in. informacje o głównych postaciach życia publicznego (takich bracia Załuscy, Lorenz Mizler de Kolof, Daniel Janocki, Franciszek Bohomolec, Stanisław Konarski, Wacław Rzewuski), reformach pedagogicznych i nowych instytucjach oświatowych (warszawski Korpus Kadetów, Biblioteka Załuskich), czasopism warszawskich (*Der Ratgeber*, *Monitor*) czy publicystyce oświeceniowej (dotyczącej m.in. koronacji Stanisława Augusta, debaty wokół Liberum Veto i reform konstytucyjnych).

Rozdział czwarty pracy (*“Die Thornischen Nachrichten von gelehrten Sachen als Rezensionsjournal”/Thornische Nachrichten von gelehrten Sachen* jako czasopismo recenzyjne) skupia się na kwestiach formalnych i krytycznoliterackich. *Thornische Nachrichten von gelehrten Sachen* są przykładem udanego transferu bardzo popularnego w Europie w XVIII w. gatunku prasowego określanego w Niemczech jako *“Gelehrtes Journal”* (*“czasopismo uczone”*), *“Rezensionsjournal”* (czasopismo recenzyjne) czy też *“Kritisches Journal”* (*“czasopismo krytyczne”*), któremu przypisuje się dziś kluczową rolę w wymianie wiedzy i informacji w okresie oświecenia. Ponieważ był to gatunek niemal nieznany na ziemiach polskich, redaktorzy *Thornische Nachrichten von gelehrten Sachen* oparli koncepcję swojego czasopisma na wzorcach z Niemiec (m.in. na *Acta eruditorum* czy *Göttingische Zeitungen von gelehrten Sachen*), dla których z kolei przez długi czas wyznacznikiem był francuski pierwowzór gatunku *Journal des Sçavans* z roku 1665. Toruński periodyk był więc pierwszym czasopismem recenzyjnym nie tylko w Prusach Królewskich, ale również na terenie Rzeczypospolitej.

Rozdział otwiera omówienie historii i recepcji niemieckojęzycznych czasopism recenzyjnych: od pierwszych prób ujęć bibliograficznych pod koniec wieku XVIII po dzisiejsze opracowania naukowe oraz zaawansowane technologicznie projekty katalogujące i udostępniające cyfrowe wersje zarówno całych czasopism, jak i pojedynczych recenzji. Kolejne części rozdziału, odnoszące się już bezpośrednio do *Thornische Nachrichten von gelehrten Sachen* obejmują m.in. identyfikację gatunkową periodyku przeprowadzoną w oparciu o założenia Thomasa Habla, najważniejszego obecnie niemieckiego badacza tego gatunku prasowego. Wykazaniu pionierskiego charakteru i specyfiki gatunkowej *Thornische Nachrichten von gelehrten Sachen* służy porównanie z wcześniejszymi uczonymi czasopismami warszawskimi i toruńskimi (m.in. *Warschauer Bibliothek*, *Das gelehrte Preussen*), które, mimo pojawiających się w nich sporadycznie tekstów o charakterze recenzji, czasopisma recenzyjnymi nie są. W tej części pracy zrekonstruowane zostały również standardy krytyki literackiej i naukowej, którymi kierowała się redakcja *Thornische Nachrichten von gelehrten Sachen*. Okazało się to możliwe na podstawie stwierdzeń o charakterze meta- i autoreferencyjnym oraz w oparciu o bezpośrednią, obecną w recenzjach krytykę innych pism periodycznych, np. słynnego berlińskiego czasopisma *Briefe, die neueste Litteratur betreffend* czy też wydawanego w Jenie periodyku *Kritische und zuverlässige Nachrichten*. Analiza wykazała również, że standardy recenzyjne deklarowane w sposób bezpośredni i pośredni przez redakcję *Thornische Nachrichten von gelehrten Sachen* (należały do nich m.in. rzetelność i precyzja osądów, indywidualizacja opinii oraz odniesienie krytyki do jej przedmiotu, a nie do autora) miały swoje przełożenie w praktyce. Standardy te w dużej mierze odpowiadały też aktualnym postulatom normatywnym formułowanym przez niemieckich krytyków, np. przez Gottholda Ephraima Lessinga.

Ostatnia część rozdziału poświęcona jest recenzji jako gatunkowi literackiemu, który w połowie XVIII wieku w Polsce dopiero zaczyna się rozwijać, natomiast w Niemczech oraz w pozostałych krajach Europy Zachodniej pojawia się dużo wcześniej i w połowie XVIII wieku przeżywa transformację. Oznacza to, że autorzy niemieckich czasopism krytycznych rezygnują stopniowo z recenzji referującej, dłuższej, o charakterze deskryptywnym i przechodzą do form krótszych, wartościujących, które w II połowie XVIII wieku zaczynają uchodzić za ciekawsze i nowocześniejsze. Tę transformację widać wyraźnie w *Thornische Nachrichten von gelehrten Sachen*, gdzie obecne są wszystkie charakterystyczne dla tego okresu typy tego gatunku prasowego, przy czym recenzenci niejednokrotnie dostosowują formę tekstu do swoich potrzeb. W przypadku recenzji ważnych nowości wydawniczych w

języku polskim obszerne omówienia o charakterze ekscerptu pełnią funkcję substytutu lektury, ważną dla czytelników nieznających języka polskiego. Natomiast publikacje mało wartościowe redakcja niejednokrotnie kwituje krótkim, negatywnym komentarzem. Najczęstszymi zarzutami w przypadku tekstów naukowych są nierzetelność, brak racjonalizmu oraz nieadekwatny (np. panegiryczny) styl wypowiedzi. Za cenne uznaje się myślenie innowacyjne, dobrą orientację w danej dziedzinie wiedzy i krytykę źródeł. W omówieniach tekstów zaliczanych do literatury pięknej toruńska redakcja wyraźnie skłania się natomiast ku konserwatywnym, zorientowanym na normy moralne i poetyckie poglądom Johanna Christopha Gottscheda, co uwidoczniło się w osobnym podrozdziale poświęconym recenzjom powieści, dramatów i wierszy.

Podsumowując chciałabym jeszcze raz podkreślić, że w trakcie badań czasopismo *Thornische Nachrichten von gelehrten Sachen* okazało się źródłem niezwykle cennym pod wieloma względami. Przy tym chodzi tu nie tylko o możliwość wglądu w życie naukowe i literackie, czy też rekonstrukcję sieci intelektualnych na ziemiach polskich i pruskich w XVIII wieku. Bardzo istotne są chociażby same (obecne w poszczególnych recenzjach) informacje bibliograficzne, które pozwalają na korektę nieścisłych informacji wydawniczych czy też dokumentują teksty (szczególnie periodyki) uznawane obecnie za zaginione (czasem recenzja to jedyny ślad ich istnienia). Co więcej, analiza *Thornische Nachrichten von gelehrten Sachen* wyraźnie wykazała, że krytyka literacka, również traktowana jako praktyka ugruntowana, systematyczna (a nie jako zjawisko marginalne czy sporadyczne) pojawiła się na ziemiach polskich znacznie wcześniej, niż zakładają to dotychczasowe ustalenia historyków literatury, np. w wydany niedawno obszernym *Słowniku Polskiej Krytyki Literackiej 1764-1918*. Fakt, że ani *Thornische Nachrichten von gelehrten Sachen*, ani inne, późniejsze periodyki krytyczne z terenu Prus Królewskich (np. gdańskie *Theologische Berichte* wydawane od połowy lat 60-tych XVIII wieku) nie znalazły się ani w tej, ani w innych publikacjach poświęconych historii krytyki literackiej w Polsce, świadczy o bardzo słabo rozpoznanym dotychczas badawczo rynku prasowym Torunia i Gdańska.

Mam nadzieję, że *Thornische Nachrichten von gelehrten Sachen* jako czasopismo o prawdziwie oświeceniowym charakterze, stawiające sobie za cel rejestrowanie, upowszechnianie i krytyczną ocenę wiedzy, a tym samym stanowiące jedną z najwcześniejszych zinstytucjonalizowanych form oświecenia na ziemiach polskich stanie się, dzięki omawianej tu monografii, widoczne w dyskursie naukowym. W kontekście dotychczasowej marginalizacji prasy Prus Królewskich i jej statusu dezyderatu badawczego

monografia dotycząca *Thornische Nachrichten von gelehrten Sachen* może również stanowić punkt wyjścia do dalszych badań nad czasopismami i gazetami tego regionu.

Publikacja monografii jest podsumowaniem moich zainteresowań badawczych ostatnich dziesięciu lat. Część z aspektów związanych z *Thornische Nachrichten von gelehrten Sachen* omawiałam już w artykułach naukowych publikowanych w tomach zbiorowych i czasopismach. Warto tu wymienić zwłaszcza:

- Transfer idei i informacji na granicy kultur: czasopismo *Thornische Nachrichten von gelehrten Sachen* (1762-1766) w kontekście polskiego oświecenia, *Rocznik Historii Prasy Polskiej* 23/2 (2020), s. 39-52
- "Es ist eben gefährlich ein Schriftsteller als ein Journalist zu werden": über die Massstäbe des angemessenen Rezensierens in den *Thornischen Nachrichten von gelehrten Sachen* 1762-1766, [w:] *Reisen, Wahrnehmen, Kommunizieren im deutsch-polnischen Kontext in der Frühen Neuzeit*, red. J. Kodzik, A. Mikołajewska, Bremen: Edition Lumière 2019, s. 215-226
- Presse als Indikator regionaler Kommunikationsstrukturen: das Journal „Thornische Nachrichten von gelehrten Sachen“ (1762-1766) im preussisch-polnischen Kulturraum, [w:] *Hybride Identitäten in den preussisch-polnischen Stadtkulturen der Aufklärung, Studien zur Aufklärungsdiffusion zwischen Stadt und Land, zur Identitätsbildung und zum Kulturaustausch in regionalen und internationalen Kommunikationsnetzwerken*, red. J. Kodzik, W. Zientara, Bremen: Edition Lumière 2016, S. 53-64
- Regionale Identität im Königlichen Preussen in der 2. Hälfte des 18. Jahrhunderts: Versuch einer Rekonstruktion anhand von Pressebeiträgen, [w:] *Sprache und Identität, philologische Einblicke*, red. E. Grotek, K. Norkowska, Berlin: Frank & Timme 2016, S. 97-105
- Prasa Prus Królewskich w XVIII wieku: problemy recepcji w dotychczasowej historiografii i perspektywy badawcze, *Rocznik Historii Prasy Polskiej*, 19/2 (2016), s. 5-20
- Ein gelehrtes Netzwerk im Spiegel der Presse: das Journal „Thornische Nachrichten von gelehrten Sachen“ (1762-1766) über die Danziger Naturforschende Gesellschaft, *Studia Germanica Gedanensia*, 31 (2014), s. 278-287
- Das literarische Echo der Thronbesteigung Stanisław August Poniatowskis anhand der Besprechungen in den „Thornischen Nachrichten von gelehrten Sachen“, [w:] *Wo seit jeher zwei Herzen schlagen. Toruń/ Thorn als Gegenstand germanistischer Untersuchungen*, red. E. Grotek, Toruń: GROTEK 2014, s. 35-54
- Die Rezeption der Danziger Zeitschriften in den „Thornischen Nachrichten von gelehrten Sachen“ (1762-1766), *Studia Germanica Gedanensia*, 27 (2012), s. 295-310

5. Informacja o wykazywaniu się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej.

5.1 Monografia dotycząca twórczości Susanne von Bandemer (publikacja rozprawy doktorskiej)

Po obronie pracy doktorskiej (w roku 2005) dotyczącej twórczości i życia bardzo wszechstronnej (spod jej pióra wyszły poezje, powieści i dramaty) XVIII-wiecznej berlińskiej pisarki Susanne von Bandemer podjęłam prace nad uzupełnieniem i przygotowaniem rozprawy do druku. Umożliwiły mi to kwerendy biblioteczne w Bibliotece Państwowej w Berlinie oraz w Tajnym Archiwum Państwowym w Berlinie sfinansowane przez Niemiecką Centralę Wymiany Akademickiej (DAAD, 1-30.06. 2009), która już wcześniej wspierała prace nad moim doktoratem udzielając mi w latach 2002-2003 rocznego stypendium (1.10.2002-30.07.2003) na Uniwersytecie Humboldtów w Berlinie. W roku 2008 opublikowałam jeszcze artykuł związany z tematem doktoratu, zajmujący się recepcją Jeana-Jacquesa Rousseau w prozie Susanne von Bandemer. Natomiast monografia napisana na podstawie rozprawy doktorskiej ukazała się w druku w roku 2010.

- Auseinandersetzung mit Jean-Jacques Rousseau in Susanne von Bandemers „Klara von Bourg”, *Prace Germanistyczne - Germanistische Werkstatt*, 3 (2008), Wydawnictwo Uniwersytetu Opolskiego, s. 231-248
- "Uns ist die Kunst nur schöner Zeitvertreib". Leben und Schaffen Susanne von Bandemers (1751-1828), Tönning/Lübeck/Marburg: Der Andere Verlag 2010

5.2 Twórczość Karla Wilhelma Ramlera

W latach 2009-2011 zajęłam się twórczością poetycką Karla Wilhelma Ramlera (1725-1798) nawiązując w pewnym sensie do tematyki rozprawy doktorskiej: Ramler jako poeta, tłumacz, wydawca i krytyk literacki był jedną z najważniejszych postaci berlińskiej elity literackiej XVIII wieku oraz mentorem Susanne von Bandemer. Efektem tych zainteresowań były dwa artykuły dotyczące środków obrazowania poetyckiego w liryce panegirycznej Ramlera poświęconej Fryderykowi II. Kontynuacji tego tematu miał służyć miesięczny pobyt na Uniwersytecie w Poczdamie pod opieką profesora Iwana-Michaelangela D'Aprile w ramach

grantu im. T. Koernera (3-30.06. 2012). Okazało się jednak, że podczas pobytu w Poczdamie odkryłam nowe pole zainteresowań badawczych, tj. XVIII-wieczną prasę niemieckojęzyczną, którą, w ramach różnych projektów, zajmuję się do dzisiaj.

- Władca charyzmatyczny jako przedmiot obrazowania poetyckiego: król pruski Fryderyk II w twórczości panegirycznej Karla Wilhelma Ramlera (1725-1798), [w:] Postaci charyzmatyczne w literaturze anglo- i niemieckojęzycznej / red. Grzegorz Moroz, Mirosław Ossowski, Olecko: Wydawnictwo Wszechnicy Mazurskiej 2009, s.127-138
- Die Arbeit am Friedrichmythos: Karl Wilhelm Ramler und Friedrich II, [w:] Variable Konstanten: Mythen in der Literatur, red. Katarzyna Jaśtał [et al.], Dresden: Neisse Verlag. Wrocław: Atut 2011, s.93-103

5.3 Projekt „The Spectator Press: A Prominent Example of Cultural Heritage in the Construction of European Identity” (Graz/Düsseldorf)

W latach 2014-2016 uczestniczyłam, reprezentując stronę polską, w projekcie „The Spectator Press: A Prominent Example of Cultural Heritage in the Construction of European Identity” (XVIII-wieczne czasopisma moralne jako ważna część europejskiego dziedzictwa kulturowego) kierowanym przez literaturoznawców, prof. Klausa Ertlera z uniwersytetu w Graz oraz prof. Misie Doms z uniwersytetu w Düsseldorfie, a realizowanym przez konsorcjum złożone z 15 partnerów z uniwersytetów z Austrii, Niemiec, Francji, Norwegii, Holandii, Hiszpanii, Polski, Włoch, Irlandii, Szwecji i Litwy. W ramach projektu, finansowanego m. in. przez DFG (Deutsche Forschungsgemeinschaft) uczestniczyłam w spotkaniach roboczych oraz w konferencjach, w Düsseldorfie (9-11.12.2016, "Spectators in Europe", Heinrich-Heine-Universität) oraz w Graz (30.11-2.12.2017, "Storytelling in the European and American Spectators", Karl-Franzens-Universität). Brałam również udział w przygotowaniu dużego międzynarodowego wniosku o grant w europejskim programie *Horizon 2020*, który jednak mimo wysokiej oceny komisji nie uzyskał wnioskowanego wsparcia finansowego. Wynikiem prac w tej grupie badawczej, oprócz ważnych kontaktów naukowych, są dwie publikacje poświęcone XVIII-wiecznym periodykom moralnym wydawanym na terenach Polski oraz sprawozdanie z konferencji (pełne dane poniżej). Jedną z nich jest pierwszym całościowym (mimo krótkiej formy) opracowaniem historii tego gatunku prasowego w Polsce uwzględniającym zarówno czasopisma wydawane w języku niemieckim, jak i polskim. Druga analizuje funkcję krótkich form narracyjnych w periodyku *Die mühsame*

Bemerckerin ukazującym się w Gdańsku w latach 1736-37. Żeby poszerzyć kompetencje niezbędne do zajmowania się historią prasy w lipcu 2015 roku zdecydowałam się na odbycie miesięcznego stażu naukowego w Instytucie Badań nad Historią Prasy przy Uniwersytecie w Bremie pod opieką prof. Holgera Böninga, który został sfinansowany przez DAAD.

Próbą kontynuacji zainicjowanego przez projekt „The Spectator Press” tematu (do którego w przyszłości chciałabym wrócić) było przygotowanie wystąpienia na szósty kongres Stowarzyszenia Germanistów Europy Środkowej w Olsztynie (Kongress des Mitteleuropäischen Germanistenverbands, 22-24.09.2022) dotyczącego strategii narracyjnych w gdańskich periodykach moralnych pt. „Wer darf erzählen? Über eine Wende in den Erzählstrategien: Narratorinnenfiguren in den Danziger Wochenschriften der 1730-er Jahre” (Komu wolno opowiadać? O przełomie w strategiach narracyjnych: postacie narratorek w gdańskich tygodniach moralnych z lat 30-tych XVIII wieku). Udział w projekcie „The Spectator Press” uświadomił mi, że analiza polskich czasopism moralnych (należących do prasy określanej obecnie w badaniach jako „spectatorial press”) należy do najważniejszych dezyderatów badawczych w obszarze polskiej kultury i literatury XVIII wieku.

- The spectatorial press from the Kingdom of Poland, [w:] *Spectator-type periodicals in international perspective, enlightened moral journalism in Europe and North America*, red. M. S. Doms. Berlin: Peter Lang 2020, S. 319-331
- Embedded in the mainstream of argumentation: narratives in „Die mühsame Bemerckerin”. [w:] *Storytelling in the Spectators*, red. K.-D. Ertler [et al.], Frankfurt am Main: Peter Lang 2020, s. 183-192
- Sprawozdanie z międzynarodowej konferencji naukowej "Spectators in Europe", (Düsseldorf, 9-11 grudnia 2016), *Rocznik Historii Prasy Polskiej*, 20/4 (2017)
- wystąpienie na VI. Kongresie Stowarzyszenia Germanistów Europy Środkowej (Mitteleuropäischer Germanistenverband) „Wende? Wenden!”, tytuł referatu: Wer darf erzählen? Über eine Wende in den Erzählstrategien: Narratorinnenfiguren in den Danziger Wochenschriften der 1730-er Jahre, Olsztyn, 22-24.09.2022 (w przygotowaniu do druku)

5.4 Działalność Lorenza Mizlera de Kolofa

W roku 2020 na zaproszenie czasopisma *Journal für Kultur und Geschichte der Deutschen im östlichen Europa*, które przygotowywało numer tematyczny dotyczący oświeceniowych praktyk edukacyjnych („Bildungspraktiken der Aufklärung”), zajęłam się twórczością uczonego, wydawcy i krytyka literackiego Lorenza Christopha Mizlera de Kolofa. Głównym miejscem działalności pochodzącego z Saksonii Mizlera de Kolofa była

Warszawa. De Kolof uchodzi dzisiaj za 'ojca polskiej recenzji literackiej', głównie za sprawą krótkich tekstów krytycznych odnoszących się do literatury polskiej zamieszczanych w pierwszym warszawskim czasopiśmie uczonym *Warschauer Bibliothek* (wydawany przez niego w języku niemieckim w latach 1753-55). Artykuł dotyczył trudności, jakie niosła ze sobą podjęta wraz założeniem *Warschauer Bibliothek* próba transferu oświeceniowych wzorców myślenia na grunt polski. Wbrew oczekiwaniom Mizlera de Kolofa polskie elity kulturalne nie były w tym czasie jeszcze gotowe na krytyczne podejście do życia kulturalnego i społecznego. Praca nad artykułem skłoniła mnie w roku 2021 do wystosowania do redakcji *Słownika Polskiej Krytyki Literackiej 1764-1918* prośby o uwzględnienie biogramu Mizlera de Kolofa w powstającej właśnie kolejnej części słownika. Redakcja *Słownika* umożliwiła mi przygotowanie hasła encyklopedycznego zbierającego informacje dotyczące de Kolofa jako uczonego, autora, edukatora, wydawcy oraz krytyka literackiego i teatralnego.

- Schwieriger Kulturtransfer: Lorenz Christoph Mizler de Kolofs Bemühungen um die Etablierung gelehrter Zeitschriften in Polen am Beispiel der *Warschauer Bibliothek* (1753-55), *Journal für Kultur und Geschichte der Deutschen im östlichen Europa*, 1 (2020), s. 93-111
- Mizler de Kolof Lorenz (Wawrzyniec), [w:] *Słownik polskiej krytyki literackiej 1764-1918: hasła osobowe*, red. T. Kostkiewiczowa, G. Borkowska, M. Rudkowska, T. 2, Toruń Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Towarzystwo Literackie im. Adama Mickiewicza 2024, s. 557-560

5.5 Leksykon Prasy Prus Królewskich

Wiedza i kompetencje zdobyte podczas wspomnianych wcześniej dwóch przedsięwzięć dotyczących prasy XVIII-wiecznej (praca nad monografią *Thornische Nachrichten von gelehrten Sachen* oraz udział w projekcie "The Spectator Press") zachęciły mnie do podjęcia największego dotychczas wyzwania w mojej pracy zawodowej, tj. opracowania projektu "Leksykon Prasy Prus Królewskich", który zyskał pozytywną opinię Narodowego Centrum Nauki i jest w chwili obecnej realizowany przy pomocy niewielkiego zespołu w ramach grantu OPUS (2021/43/B/HS2/00283).

Celem projektu jest przygotowanie dwujęzycznego ilustrowanego (polsko-niemieckiego) Leksykonu Prasy Prus Królewskich w formie monografii oraz w formie bazy danych w wolnym dostępie, w których po raz pierwszy zostaną zgromadzone tytuły i dane biograficzne oraz obszerne informacje dotyczące treści, recepcji i znaczenia

niemieckojęzycznych periodyków wydawanych na terenie Prus Królewskich w XVII i XVIII wieku. Periodyki te, stanowiące około 80 procent XVII-wiecznej oraz około 30 procent XVIII-wiecznej produkcji prasowej Rzeczypospolitej, są obecnie jedynie w ograniczonym zakresie dostępne dla badaczy, część z nich nigdy nie została zarejestrowana bibliograficznie. Wśród nich są pierwsze publikowane na terenie Polski czasopisma naukowe, moralne czy krytycznoliterackie. Dotychczas zespołowi grantowemu, do którego należą dr Anna Mikołajewska oraz dr Katarzyna Szczerbowska-Prusevicius z Katedry Literatury, Kultury i Mediów Niemieckiego Obszaru Językowego Wydziału Humanistycznego UMK, udało się zidentyfikować ponad 60 tytułów oraz zlokalizować czasopisma uważane dotychczas za zaginione.

Ważną częścią leksykonu będzie kilkuczęściowe opracowanie historii prasy Prus Królewskich pełniące funkcję wprowadzenia do zgromadzonych informacji. Jako relacyjna baza danych oferująca bezpośredni dostęp do informacji oraz funkcje wyszukiwania zarówno podstawowego, jak i aspektowego leksykon stanie się cennym narzędziem do badań z zakresu m.in. historii kultury i literatury, historii oświecenia, historii krytyki literackiej, historii dziennikarstwa, mediów i komunikacji. Leksykon będzie mógł służyć również jako punkt wyjścia do przygotowania nowej, kompletnej bibliografii prasy polskiej, czy też nowych studiów dotyczących historii prasy w Polsce.

Warto podkreślić, że leksykon zostanie wydany w dwóch językach, polskim i niemieckim, co będzie z jednej strony korespondowało z historycznymi odniesieniami periodyków Prus Królewskich do polskiej i niemieckiej przestrzeni kulturowej. Z drugiej strony, opracowanie leksykonu w obu językach zapewni bezpośredni dostęp do niego użytkownikom niemiecko- i polskojęzycznym.

Prace przygotowujące wniosek ułatwił mi przyznany w roku 2019 grant wewnątrzuczelniany UMK w ramach programu „Inicjatywa Doskonałości – Uczelnia Badawcza” (IDUB) “Preliminary research for developing an open-source database of seventeenth- and eighteenth-century periodicals from Royal Prussia” (5.03.2020–30.11.2021) i związane z nim kwerendy w bibliotekach państwowych w Berlinie i Monachium. Realizacja projektu wymagała i wymaga różnorodnych aktywności (kwerend, konsultacji i wystąpień popularyzujących projekt), z których część wymieniam poniżej.

- wystąpienie na kongresie Polskiego Towarzystwa Badań nad wiekiem XVIII w Toruniu, tytuł referatu „Leksykon Prasy Prus Królewskich. Szansa na nowe ujęcie historii pism periodycznych w Polsce” (14-16.09 2022)

- konsultacje z zespołem ZDB (Zeitschriftendatenbank) w Berlinie, kwerenda i konsultacje w Bibliotece Państwowej w Berlinie, konsultacje z prof. Iwanem-Michelangelo D'Aprile z Katedry Kultur Oświecenia Uniwersytetu w Poczdamie (31.05-13.06.2023)
- konsultacje z prof. Martinem Grielem z Uniwersytetu w Getyndze, kwerenda w Bibliotece Uniwersyteckiej w Getyndze (Getynga 25-29.10.2023)
- wystąpienie na konferencji "Die Entstehung von deutschsprachigen Fachzeitschriften im 18. Jahrhundert" Dolnosaksońskiej Akademii Nauk w Lipsku, tytuł referatu: Zwischen Publizistik und Geschichtsschreibung. Die Danziger *Beyträge zur neuern Staats- und Krieger-Geschichte* (1756-1764) im Kontext des Siebenjährigen Krieges, kwerenda w Bibliotece Uniwersyteckiej w Lipsku (17-21.03.2024)
- wystąpienie na VII Kongresie Stowarzyszenia Germanistów Europy Środkowej (7. Kongress des Mitteleuropäischen Germanistenverbands) w Bukareszcie, tytuł referatu: „Alte Netzwerke entdecken, neue schaffen. Lexikon der Presse im Königlichen Preußen im Kontext der Frühen Neuzeit und des 21. Jahrhunderts“ (18-21.09.2024)

6. Informacja o osiągnięciach dydaktycznych, organizacyjnych oraz popularyzujących naukę lub sztukę.

6.1 Działalność dydaktyczna

Działalność dydaktyczna traktuję jako bardzo ważną, obok aktywności naukowej, część życia zawodowego. W ostatnich dwóch dekadach prowadziłam na kierunku filologia germańska seminaria (również dyplomowe) z zakresu literaturoznawstwa i kulturoznawstwa oraz zajęcia ze stylistyki oraz praktycznej nauki języka niemieckiego. Od lat pełnię funkcję koordynatora zajęć z praktycznej nauki języka niemieckiego dla II roku filologii germańskiej. Tematy moich seminariów autorskich na studiach I i II stopnia dotyczą głównie literatury XVIII-wiecznej i współczesnej, często w perspektywie porównawczej (np. „Von Goethe bis Grass. Ausgewählte deutsche Balladen in vergleichender Perspektive“, „Deutsche Liebeslyrik im 18. Jahrhundert und heute. Eine Einführung in die Lyrikanalyse“, „Deutsche Kurzgeschichte in der Nachkriegszeit und Gegenwart“, „Deutschsprachige Erzählungen nach 1989“, „Kulturleben im Königlichen Preußen“). Z ocen i komentarzy zawartych w ankietach studenckich wynika, że zajęcia te cieszą się bardzo dobrą opinią i są przez studentki i studentów uznawane za ciekawe i wartościowe. W latach 2007-2004 pod moim kierunkiem powstało 57 prac licencjackich, byłam również recenzentką 54 prac dyplomowych (licencjackich i magisterskich) oraz przewodnicząca komisji w kiludziesięciu postępowaniach dyplomowych.

Staralam się również, na ile pozwalały mi na to zobowiązania naukowe, angażować w ciekawe projekty edukacyjne. W roku 2010 byłam opiekunem studentek i studentów toruńskiej germanistyki biorących udział w dwutygodniowym seminarium „Compa-Raisons: Aufklärung und Gegenwart” w Zielonej Górze organizowanym w ramach programu Erasmus przez Uniwersytet w Poczdamie oraz Uniwersytet w Zielonej Górze (26.07-07.08.2010). Natomiast w roku 2013 brałam udział w realizacji międzynarodowego grantu edukacyjnego Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji „STARS - Sociability, Theodicies and the Scientific Revolution in Early Modern Europe” (1-12.07.2013, 2012-1-PL1-ERA10-28963) dla studentów z Torunia, Poczdamu i Paryża, którego kierownikiem był prof. Włodzimierz Zientara z Katedry Filologii Germańskiej UMK.

Kompetencje dydaktyczne poszerzałam biorąc udział w różnorodnych kursach z zakresu dydaktyki języka oraz z dydaktyki literatury, np. w seminarium „Protestantyzm w literaturze niemieckiej” (Instytut Goethego w Warszawie, 2010). Ukończyłam również kurs „WZROST - Zdalne Nauczanie w Praktyce” organizowany przez Wydział Matematyki i Informatyki UMK (2014), kurs "Academic writing" prowadzony przez Studium Nauki Języków Obcych UMK (2017), kurs "English for Academic Purposes" realizowany w ramach projektu "Podniesienie kompetencji kadry dydaktycznej UMK" (2018) oraz szkolenia dla wykładowców oferowane przez UMK: „TRAINING of persistence and effective achievement of goals” (2021), „Rozwój kompetencji kreatywnych” (2023), „Job crafting” (2023), „Rozwój przez coaching” (2023).

6.2 Działalność organizacyjna

W latach 2007 – 2011 pełniłam funkcję kierownika Niestacjonarnego Studium Filologii Germańskiej. Byłam odpowiedzialna za wszystkie elementy warunkujące sprawne funkcjonowanie Studium, począwszy od realizacji programu studiów, obciążeń dydaktycznych i planu zajęć, poprzez wszelkie sprawy studenckie, aż do kwestii finansowych. W roku 2012 uczestniczyłam w pracach komisji zajmującej się przystosowaniem programu studiów na Wydziale Filologicznym UMK do wymagań Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego. Również w roku 2024 brałam udział w przygotowaniach programu studiów dla nowego kierunku, który będzie oferowany na UMK od października 2025 r. (lingwistyka stosowana z językiem niemieckim).

Ważnym doświadczeniem organizacyjnym był wspomniany już wyżej udział w realizacji międzynarodowego grantu Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji „STARS”. Dzięki doświadczeniom związanym z pracą na rzecz tego grantu (przygotowywałam m. in. sprawozdanie merytoryczne i rozliczenie końcowe) zdecydowałam się na udział w kolejnych zaawansowanych organizacyjnie przedsięwzięciach, takich jak wspomniany tu już kilkakrotnie międzynarodowy projekt badawczy „The Spectator Press” czy też wniosek o grant zespołowy NCN „Leksykon Prasy Prus Królewskich”.

6.3 Działalność popularyzująca

W latach 2016-2023 pełniłam funkcję przewodniczącej oraz jurorki Okręgowego Komitetu Olimpiady Języka Niemieckiego, którego siedziba od roku 2016 mieści się w Katedrze Literatury, Kultury i Mediów Niemieckiego Obszaru Językowego na Wydziale Humanistycznym UMK. Byłam odpowiedzialna za kontakt ze szkołami średnimi z regionu oraz za organizację etapów szkolnego i okręgowego (pisemnego i ustnego) Olimpiady. Jako jurorka miałam też wielokrotnie przyjemność prowadzenia z uczestniczkami i uczestnikami Olimpiady rozmów na temat literatury i kultury krajów niemieckiego obszaru językowego.

Od roku 2021 jestem wiceprzewodniczącą Towarzystwa Polsko-Niemieckiego w Toruniu, które od kilku bardzo intensywnie rozwija się w środowisku akademickim UMK, stawiając sobie za cel wspieranie dialogu polsko-niemieckiego. Najważniejszym przedsięwzięciem Towarzystwa są coroczne interdyscyplinarne Seminaria Getyńsko-Toruńskie, organizowane we współpracy z Towarzystwem Niemiecko-Polskim w Getyndze oraz Centrum Sztuki Współczesnej w Toruniu i Galerią „Alte Feuerwache” w Getyndze, a finansowane przez Fundację Współpracy Polsko-Niemieckiej oraz Fundację Sanddorff. Byłam współodpowiedzialna za organizację seminariów na wielu płaszczyznach, począwszy od prac koncepcyjnych (opracowanie tematu wiodącego, zakresu paneli dyskusyjnych oraz wydarzeń kulturalnych towarzyszących seminariom), poprzez kwestie praktyczne (wnioski o finansowanie, materiały reklamowe, zapewnienie kwestii bytowych), po udział w samej imprezie (moderacja paneli dyskusyjnych). Celem seminariów jest umożliwienie swobodnej, otwartej dyskusji uwzględniającej (nierzadko różne) perspektywy polskie i niemieckie, do której zapraszani są eksperci, politycy oraz przedstawiciele stowarzyszeń i instytucji ze świata nauki i kultury. Dotychczasowe seminaria koncentrowały się wokół następujących tematów: „Polacy w filmie niemieckim – Niemcy w kinie polskim“ (Toruń, 8-9.10.2021),

„Migracja i integracja” (Getynga, 3-5.06.2022), „Polska – Niemcy – Europa. Niemiecka i polska wizja Europy i Unii Europejskiej” (Toruń, 2-4 czerwca 2023), „Demokracja, bezpieczeństwo i zrównoważony rozwój Unii Europejskiej. Wkład Polski i Niemiec (Getynga, 31.05-2.06.2024). W roku 2025 tematem wiodącym będzie „Społeczeństwo obywatelskie”. W ramach działalności w Towarzystwie Polsko-Niemieckim przygotowałam i przeprowadziłam też warsztaty online dla uczniów Gimnazjum im. Theodora Heussa w Getyndze dotyczące funkcjonowania Polski w Unii Europejskiej (14.06.2021).

Uzupełnieniem mojej działalności są tłumaczenia artykułów naukowych z języka polskiego na niemiecki. Poniżej podaję przykłady dwóch tłumaczonych przez mnie tekstów.

- Glaube, religiöse Praktiken und Religiosität der Gesellschaft im Deutschordensstaat Preussen: ausgewählte Fragen aus dem Bereich des Religionstransfers/Andrzej Radzimiński; tł. Katarzyna Chlewicka, [w:] Migration, Kommunikation, Transfer, red. A. Radzimiński [et al.], Göttingen: V&R unipress 2021, s. 85-106
- Polnische Protestanten auf dem Gebiet Österreichs und Deutschlands nach dem Jahr 1945/Jarosław Kłaczek; tł. Katarzyna Chlewicka, [w:] Migration, Kommunikation, Transfer, red. A. Radzimiński [et al.], Göttingen: V&R unipress 2021, s. 275-288

.....
(podpis wnioskodawcy)